

89.

טולם, טולם! באַבקעס מיט קאָניאַק – אַ צענערל אַ שטיק!

TR: Ojlem, ojlem. Babkes²⁰ mit koniak – a cener a sztik! [J: jid. *babke*, l.mn. -s, di = „okrągłe, wysokie czekoladki z płaskim dnem”]

TŁ: Ludzie, ludzie! Babki z koniakiem – sztuka za dziesiątaka!

95.

ווער שטעלט אַינן אַ פֿינעווערל? ווער שטעלט אַינן אַ פֿינעווערל? ווער שטעלט אַינן, ווער שטעלט אַינן?

TR: Wer sztelte ajn a finewerl? Wer sztelte ajn a finewerl? Wer sztelte ajn, Wer sztelte ajn?

TŁ: Kto postawi piątaka? Kto postawi piątaka? Kto postawi, kto postawi?! [J: Kupiec ten miał u siebie „loterię”²¹]

98.

שלאַזווקעס, פּאַנאַויע! כאַפּטס אַוועק צען דעקאַ שלאַזווקעס פֿאַר 10 גראַשן!

TR: Szlazuwkes, panowie! Chaps awek cen deko szlazuwkes far 10 groszn! [J: jid. *szlazuwkes* = pl. *ślázówki* – rodzaj słodkich cukierków, dobrych na kaszel]

TŁ: Ślázówki, panowie! Łapcie dziesięć deko ślázówek – za 20 groszy!

Jidishkajtn – Dewocjonalia – ייִדישקייטן

102.

אַ הגדה, יידן, אַ הגדה! נאָר איינמאַל אין יאָר! אַ צענערל אַ הגדה!

TR: An agode, Jidn, a hagode! Nor ejn mol in jor! A cenerl a hagode!

TŁ: Hagada, ludzie, Hagada! Tylko raz w roku! Hagada za dziesiątaka!

Chalwe – Chałwa – כאַלווע

104.

יעדער קאָן פֿאַרוואַכן! גרעקעס כאַלווע – אַ צענער אַ שטיק!

TR: Jeder kon farzuchn! Greckes chalwe – a cener a sztik!

TŁ: Każdy może spróbować! Grecka chałwa – dziesiątaka za sztukę!

Liodes – Lody – ליאָדעס

108.

אַ, פּאַנאַויע! גייטס אַהער צו די שמייעטאַנקאַווע, טשעקאַלאַדאַווע ליאָדעס!

TR: O panowie! Gejts aher cu di szmietankowe czekoladowe liodes! [J: jid. *szmietankowe* – pl. *śmietankowe*; jid. *lodes* = jid. *gefrojms*, pl. *lody*]

TŁ: O panowie! Chodźcie po śmietankowe, czekoladowe lody!

Nis – Orzechy – ניס

112.

גאַנצע שטיקער קאָקוסאַווע ניס – פֿאַר 10 גראַשן!

TR: Gance sztiker kokusowe nis – far 10 groszn! [J: jid. *kokusowe nis* = jid. *kokus nis*]

TŁ: Całe kawałki orzecha kokosowego – za dziesięć groszy!

20 >> *Babką* określa się także ciasto o wysokim, okrągłym kształcie. Dzieci „pieką babki” w następujący sposób: biorą wysokie, blaszane pudło i wypełniają je po brzegi piaskiem, następnie ostrożnie odwracają pudło do góry dnem i wyklepując piasek z pudła otrzymuje się *babkę*.

21 >> Istnieje specjalny rodzaj handlarzy ulicznych, którzy mają u siebie loterię. Na loterię składa się „torebka” z losami. Handlarz bierze od czterech- pięciu ludzi po 5 groszy i każdy z nich wyciąga numerek. Ten, kto ma największą liczbę, wygrywa. Najczęściej „loterię” parają się sprzedawcy czekolady, grzebieni, lusterek.

Zdjęcia z archiwum Żydowskiego Instytutu Historycznego

Sode-waser un limonad – Woda sodowa i lemoniada – סאָדע־וואַסער און לימאָנאַד 115.

ווער נאך טרינקט אַ קאַלט גלעזל וויין?! ווער נאך טרינקט?! ווער נאך טרינקט?!

TR: Wer noch trinkt a kalt glezl wajn?! Wer noch trinkt? Wer noch trinkt?

Tł: Kto jeszcze pije szklankę zimnego wina?! Kto jeszcze pije, kto jeszcze pije?!

119.

אַ גאַנץ פֿלעשל קאַלטע זיסע לעמאָניאַדע – פֿאַר צען גראַשן!

TR: A ganc fleszl kalte zise lemoniade – far cen groszn!

Tł: Cała butelka zimnej, słodkiej lemoniady – za dziesięć groszy!

Fisz – Ryby – פֿיש

124.

וויבער! לעבעדיקס! לעבעדיקס! לעבעדיקס!

TR: Wajber! Lebediks! Lebediks! Lebediks!

Tł: Kobiety! Żywe! Żywe! Żywe! [J: ciekawe, że ryby, o których krzyczano „żywe” czy też „żyjące”, w rzeczywistości nie były żywe, nie były też pierwszej świeżości...]

130.

פֿישעלעך וויבער! טאַנצוואַנצע פֿישעלעך – אַ זלאַט אַ קילאָ

TR: Fiszelech, wajber! – tancujonce fiszelech – a zlot a kilo! [J: jid. *tancujonce* = pl. *tańcujące* = jid. *tancndike*]

Tł: Rybki, kobiety! Tańcujące rybki – złoty za kilo! [W ten sposób zachwalano bardzo drobne, ruchliwe rybki]

Fruchtn – Owoce – פֿרוכטן
143.

ווענגאלקעס, ווענגאלקעס! ביליג אין גוט! 15 גראָשן אַ גאַנצן קילאָ!

TR: Wengalkes, wengalkes! bilik un gut! 15 groszn a gancn kilo! [J: jid. *wengalkes* = jid. *jengalkes* „drobne wczesne gruszki”]

Tł: Ulęgałki, ulęgałki! Tanie i dobre! 15 groszy całe kilo!

Kanczikes – Kańczugi – קאַנצשיקעס
158.

אַ יִדענע גייט אַרום פֿון הויף צו הויף און פֿאַכנדיק מיט די קאַנצשיקעס אינדערלופֿטן רופֿט זי הויך אויס:

אַ רפואה פֿאַר קינדער, לעקאַרסטוואָ נאָ דזיעטשי!
אַ רפואה פֿאַר קינדער, לעקאַרסטוואָ נאָ דזיעטשי!

TR: [A Jidene gejt arum fun hojf cu hojf un fochndik mit di kanczikes inderluftn ruf zi hoch ojs:] A refue far kinder, lekarstwo na (!) dzieczi, a refue far kinder, lekarstwo na (!) dzieczi!

Tł: [Kobieta chodzi od podwórza do podwórza i wymachując kańczugiem, głośno krzyczy:] lekarstwo dla dzieci, lekarstwo na (!) dzieczi, lekarstwo dla dzieci, lekarstwo na (!) dzieczi!

Kuchn, kichlech – Ciasta, ciastka – קוכן, קיכלעך
159.

אַ פֿאַנאוויע! גייטס נאָר אַהער צו די פֿרישע האַניקי־קיכלעך – 2 אַ צענערל!

TR: O panowje! Gejts nor aher cu di frisze honik-kichlech – 2 a cenerl!

Tł: O, panowie! Podejdźcie po świeże ciastka miodowe – 2 za dziesiątaka!